

LESTIJÄRVEN KUNTA

Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026–2029

1 Sisällys

Hyvinvointisuunnitelman tausta ja kokoaminen.....	2
2 Kuntastrategian visio, arvot ja painopisteet	3
3 Hyvinvoinnin käsite ja mittarit	6
4 Lestijärven kunnan hyvinvointikyselyt 2026	8
5 Hyvinvointi-indikaattorien tarjoama hyvinvointitieto	8
6 Alueellinen hyvinvointityö paikallisen hyvinvointityön lähtökohtana	19
7 Lestijärven kunnan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot ja arviointi elämänvaiheittain	20
7.1 Lapset, nuoret ja lapsiperheet.....	20
7.1.1 Terveelliset elintavat	20
7.1.2 Mielen hyvinvointi	21
7.1.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys	22
7.1.4 Arjen turvallisuus	23
7.2 Nuoret aikuiset ja työikäiset	23
7.2.1 Terveelliset elintavat ja työkyky	23
7.2.2 Mielen hyvinvointi	24
7.2.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys	24
7.2.4 Arjen turvallisuus	25
7.3 Ikäihmiset	26
7.3.1 Terveelliset elintavat ja toimintakyky	26
7.3.2 Mielen hyvinvointi	26
7.3.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys	27
7.3.4 Arjen turvallisuus	27
8 Hyvinvointisuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat.....	28
9 Yhteenveto ja katsaus tulevaisuuteen	29

Hyvinvointisuunnitelman tausta ja kokoaminen

Lestijärven kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026-2029 on laadittu tukemaan Lestijärven kunnan pitkäjänteistä ja tavoitteellista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tulevalla valtuustokaudella. Suunnitelma on jatkoa vuoden 2025 hyvinvointikertomukselle, jossa on kuvattu väestön hyvinvoinnin ja terveyden tilaa, kehityssuuntia sekä keskeisiä haasteita ja vahvuuksia käytettävissä olevan tiedon pohjalta.

Edellisellä valtuustokaudella Lestijärven kunnassa ei ollut erillistä, valtuustokausittaista hyvinvointisuunnitelmaa. Hyvinvoinnin edistämistä toteutettiin osana toimialojen normaalia toimintaa, strategisia linjauksia ja erilaisia ohjelmia.

Hyvinvointisuunnitelman valmistelussa on hyödynnetty Lestijärven kunnan tammikuussa 2026 toteuttamia hyvinvointikyselyjä, jotka tuovat esiin kuntalaisten kokemuksia, näkemyksiä ja kehittämistarpeita. Lisäksi suunnitelma kytkeytyy kesäkuussa 2026 hyväksyttyyn kuntastrategiaan ja sen painopisteisiin. Näin hyvinvointisuunnitelma tukee kunnan strategisia tavoitteita ja vahvistaa hyvinvoinnin edistämistä osana kunnan kokonaiskehittämistä.

Lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa otetaan huomioon alueelliset hyvinvointityöhön liittyvät painotukset, kyselyt ja suunnitelmat.

Lestijärven hyvinvointisuunnitelman kokoamisessa ovat olleet mukana

- Marjaana Typpö, sivistys- ja hyvinvointijohtaja, HYTE-työryhmän puheenjohtaja
- Niina Tiala, nuoriso- ja vapaa-aikasihteeri, HYTE-työryhmän sihteeri
- Maria Tofferi, varhaiskasvatuspäällikkö, HYTE-työryhmän jäsen
- Minna Vilppola, sivistystoimen toimistosihteeri
- Kätlyn Tamm, talous- ja hallintosihteeri
- Päivi Rautio, kunnanjohtaja
- Ossi Mäkinen, hallinto- ja talousjohtaja
- Jarmo Latikka, tekninen johtaja

HYTE-työryhmän muut jäsenet:

- Inkeri Jussila, sivistys- ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja
- Pekka Sassali
- Timo Syrjälä
- Susanna Uusitalo

2 Kuntastrategian visio, arvot ja painopisteet

Lestijärven kuntastrategia 2026-2029 toimii Lestijärven hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhtenä ohjausasiakirjana. Strategian tavoitteena on määrittää kunnan strategiset painopisteet, vahvistaa yhteistyötä ja varmistaa, että hyvinvointia koskevat toimenpiteet ja päätökset toteutuvat osana kunnan strategista johtamista.

Lestijärven kunnan visio on *“Lestijärvi on luonnonläheinen, itsenäinen ja elinvoimainen kunta, joka tarjoaa turvallisen elinympäristön.”*

Kunnan arvoja ovat avoimuus, rohkeus ja yhteisöllisyys.

Kuntastrategian painopisteet ovat

- hyvinvoiva ja osallistuva yhteisö
- viihtyisä ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä
- kestävä ja vaikuttava kuntaorganisaatio.

Kuntaan perustettiin kesäkuussa 2026 elinkeinotyöryhmä, jonka keskeisenä tehtävänä on strategian toimeenpano. Konkreettiset toimenpiteet strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi vahvistetaan vuosittain talousarviossa. Strategian toteutumista seurataan osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä.

Alla on alaluvuittain esitelty kuntastrategian painopisteiden tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi sekä onnistumisen mittarit.

2.1. Hyvinvoiva ja osallistuva yhteisö

TAVOITTEET

- Kuntalaiset ovat aktiivisia ja hyvinvoivia
- Lestijärvi on houkutteleva asuinpaikka
- Lestijärvi on lapsi- ja perhemyönteinen kunta

KEINOT

- Tarjoamme kuntalaisten hyvinvointia ja arjen sujuvuutta tukevia palveluita ja tukimuotoja eri elämäntilanteissa.
- Edistämme kuntalaisten aktiivista osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia kunnan toimintaan.
- Mahdollistamme yhdistysten toimintaedellytykset ja tuemme paikallista omaehtoista toimintaa.
- Järjestämme monipuolisia vapaa-ajan sisältöjä ja tapahtumia eri kohderyhmille. Vahvistamme kunnan vetovoimaa asuinpaikkana aktiivisella ja kohdennetulla markkinoinnilla.

ONNISTUMISEN MITTARIT

- Hyvinvointi-indikaattori / HYTE-kerroin
- TEAviisari
- Väestökehitys, muuttovoitto, syntyvyys
- Yhdistysten järjestämien tapahtumien määrä
- Kunnan järjestämien tapahtumien määrä (kulttuuri, liikunta) / osallistujamäärät
- Oppilasmäärän kehitys
- Kunnan hyvinvointikysely

2.2. Viihtyisä ja turvallinen elinympäristö

TAVOITTEET

- Arjen infrastruktuuri on luotettava
- Järvi ja luontokohteet ovat hyvässä kunnossa
- Lestijärvellä on riittävästi houkuttelevaa tonttitarjontaa sekä monipuolista vuokra-asuntotarjontaa

KEINOT

- Kehitämme ja ohjaamme maankäyttöä ja kaavoitusta suunnitelmallisesti kunnan kehitystä tukevalla tavalla.
- Edistämme asumisen mahdollisuuksia tarjoamalla monipuolista ja riittävää asuntotarjontaa.
- Huolehdimme asuinympäristöjen, yleisten alueiden sekä luonto- ja virkistyskohteiden hyvästä kunnosta ja kehittämisestä kuntalaisten, vapaa-ajan asukkaiden ja matkailualan tarpeet huomioiden.
- Hyödynnämme kunnan kiinteistöomaisuutta suunnitelmallisesti.
- Vahvistamme kunnan vetovoimaa markkinoimalla tontti- ja asuntotarjontaa aktiivisesti.
- Huolehdimme toimivista tietoliikenneyhteyksistä ja edistämme sujuvan arjen sekä etätöön mahdollisuuksia.

ONNISTUMISEN MITTARIT

- Kuntalaiskysely (subjektiiviset mielipiteet alueista, järvestä, tietoliikenneyhteyksistä)
- Uusien asuntojen lukumäärä
- Asuntojen vuokrausaste
- Myydyt tontit

2.3. Elinvoimainen ja uudistuva elinkeinoelämä

TAVOITTEET

- Kunnan yrityskanta laajenee
- Kunta nähdään houkuttelevana sijaintina yritystoiminnalle

KEINOT

- Mahdollistamme yritystoiminnan kasvun ja erityisesti teollisten investointien sijoittumisen kuntaan sekä luomme edellytyksiä pienyrittäjyyden kehittymiselle huolehtimalla yritystoimintaa tukevien alueiden ja toimitilojen saatavuudesta.
- Vahvistamme kunnan yritysmuonaisuutta, yhteistyötä yrittäjien kanssa sekä kunnan tunnettuutta ja vetovoimaa yritysten sijaintipaikkana.
- Edistämme yrittäjyysvalmiuksia nuorissa ikäluokissa.

ONNISTUMISEN MITTARIT

- Yritysten lukumäärä
- Yksityisten investointien kehitys
- Työpaikkojen määrä
- Työpaikkaomavaraisuus
- Yrittäjätutkimus / Yrittäjien kuntabarometri
- Yhteisöverotulojen kehitys

2.4. Kestävä ja vaikuttava kuntaorganisaatio

TAVOITTEET

- Kuntatalous on tasapainossa ja tulevaisuus on turvattu
- Investointien määrä lisääntyy
- Henkilöstömme on hyvinvoivaa, sitoutunutta ja osaavaa
- Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja tavoittavaa
- Tytäryhtiöiden toiminta on tuloksellista

KEINOT

- Huolehdimme kuntakonsernin taloudesta pitkäjänteisesti varmistaen tasapainoisen talouden, investointikyvyn, kilpailukykyisen verotuksen sekä tulevaisuuteen varautumisen.
- Kehitämme kunnan johtamista, toimintamalleja ja omistajaohjausta selkeyttämällä vastuuta, vahvistamalla päätöksenteon vaikuttavuutta ja parantamalla konserniohjausta.
- Vahvistamme henkilöstön osaamista, työhyvinvointia ja työnantajakuva.
- Kehitämme kunnan viestintää ja vuorovaikutusta kuntalaisten ja sidosryhmien kanssa.

ONNISTUMISEN MITTARIT

- Vuosikate
- Taseeseen kertynyt ali/ylijäämä
- Kunnan omat investoinnit kpl ja €
- Henkilöstökysely (NPS) / työhyvinvointikysely
- Kuntalaiskysely (viestintä)

- Tytäryhtiöiden tulos
- Kunnallisveroprosentti

Lestijärven kuntastrategian painopisteet muodostavat perustan kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja elinvoiman pitkäjänteiselle kehittämiselle vuosina 2026–2029. Strategiassa asetetut tavoitteet, niiden toteuttamiseksi määritellyt toimenpiteet sekä onnistumista kuvaavat mittarit tukevat kokonaisvaltaisesti kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta, turvallista elinympäristöä, elinkeinoelämän kehittymistä ja kuntaorganisaation kestäväää toimintaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu poikkihallinnollisena työnä kaikessa kunnan toiminnassa, päätöksenteossa ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Strategian tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti määriteltujen mittareiden avulla. Toimintaa kehitetään arviointitiedon perusteella vastaamaan muuttuvia tarpeita sekä vahvistamaan Lestijärven asemaa hyvinvoivana, turvallisena ja elinvoimaisena kuntana.

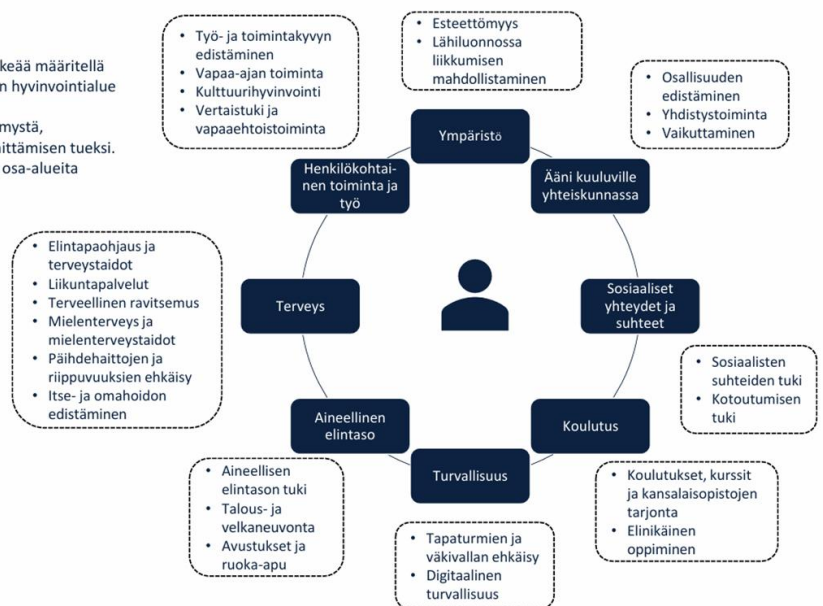
3 Hyvinvoinnin käsite ja mittarit

Hyvinvointikäsite

Hyvinvointi on moniulotteinen ja monitasoinen käsite, joten on tärkeää määritellä mitä tarkoitamme, kun puhumme hyvinvoinnista Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soitessa. STM on koonnut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisarkkitehtuurin, jonka tehtävänä on rakentaa yhteistä näkemystä, tavoitetilaa ja viitekehystä kansallisen, alueellisen ja paikallisen kehittämisen tueksi. Tarkastelun lähtökohtana on ollut Stiglitzin komission hyvinvoinnin osa-alueita kuvaava malli (ohessa STM:n ja THL:n mallia mukailtu versio).

Hyvinvoinnin ja terveyden ulottuvuudet:

- Ympäristö
- Ääni kuuluville yhteiskunnassa
- Sosiaaliset yhteydet ja suhteet
- Koulutus
- Turvallisuus
- Aineellinen elintaso
- Terveys
- Henkilökohtainen toiminta ja työ

Lähde: Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2029.

Hyvinvointia mitataan ja seurataan seuraavien työkalujen avulla:

HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin kunnille tehdä vaikuttavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä ja toimia kunnassa. HYTE-kerroin lasketaan kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ja toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella. Toimintaa kuvaavia prosessi-indikaattoreita on yhteensä 15 ja tulosindikaattoreita 5. Prosessi- ja tulosindikaattoreiden osuuksien painoarvo kertoimen laskemisessa on 50 prosenttia. (Lisätietoa: <https://thl.fi/ohjeita-ammattilaisille/hyte-kerroin-kunnille>.)

Hyvinvointi-indikaattori

Kokoaa laaja-alaisen hyvinvoinnin tilan yhteen indikaattoriin tarkasteltavaksi.

TEA-viisari

Työväline kunnille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämiseksi kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Sotkanet

Tilasto- ja indikaattoripankki, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista hyvinvointiin ja terveyteen tilastotietoa.

Vähimmäis-tietosisältö

THL on valmistellut ehdotuksen laajan hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöksi. Ohjeistus on tarkoitettu kuntien ja hyvinvointialueiden työn tueksi.

Kunnassa teetetyt kyselyt:

- Kouluterveyskysely → Joka toinen vuosi toteutettava kysely perusopetuksen 4., 5., 8. ja 9. luokkien oppilaille.
- Move! → Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallisen mittaus- ja palautejärjestelmä, jonka tarkoituksena on kannustaa omatoimiseen fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.
- Lestijärven kuntalaiskyselyt hyvinvoinnista toteutettiin tammikuussa 2026, ja niiden tuloksia hyödynnetään hyvinvointisuunnitelmassa 2026–2029.
- Kuntastrategiakysely toteutettiin vuonna 2026 ja sen tuloksia hyödynnettiin kuntastrategiatyössä.

4 Lestijärven kunnan hyvinvointikyselyt 2026

4.1. Hyvinvointikyselyn keskeiset tulokset

Lestijärven hyvinvointikyselyn perusteella kuntalaisten hyvinvointi on kokonaisuutena hyvällä tasolla, mutta hyvinvoinnin edistämisessä nähdään myös selkeitä kehittämistarpeita. Luonto ja ympäristö, turvallisuus, liikuntamahdollisuudet sekä toimivat arjen palvelut koetaan tärkeiksi hyvinvoinnin lähteiksi.

Keskeisiksi kehittämiskohteiksi nousivat terveys- ja lähipalveluiden saatavuus, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut sekä turvalliset kulku- ja liikenneyhteydet. Myös yhteisöllisyyden, viihtyisän elinympäristön ja kunnan elinvoiman vahvistamista pidetään tärkeänä. Kuntalaiset toivovat lisäksi avoimempaa tiedottamista ja parempia mahdollisuuksia osallistua kunnan päätöksentekoon. Erityisesti kyselyt, palautekanavat ja osallistuva budjetointi koetaan kiinnostaviksi vaikuttamisen tavoiksi.

Hyvinvointisuunnitelmassa on tärkeää vahvistaa ennaltaehkäiseviä hyvinvointipalveluja, yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten osallisuutta sekä huolehtia luonnon, liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien ja keskeisten lähipalvelujen säilymisestä. Lisäksi kunnan viestintää ja kuntalaisten kuulemista tulee kehittää monikanavaisesti.

4.2. Nuorten hyvinvointikyselyn keskeiset tulokset (12-16-vuotiaille)

Nuorten hyvinvointikyselyn perusteella Lestijärvi koetaan pääosin turvalliseksi ja luonnonläheiseksi asuinympäristöksi. Kyselyyn vastanneista 72 % arvioi oman hyvinvointinsa hyväksi tai erittäin hyväksi. Nuorten hyvinvointia tukevat erityisesti turvallisuus, luonto, koulu, sosiaaliset suhteet sekä harrastus- ja liikuntamahdollisuudet.

Keskeisiä kehittämiskohteita ovat harrastus- ja liikuntamahdollisuuksien lisääminen, nuorten vapaa-ajan toiminta, terveyspalvelut sekä koulun ja ympäristön kehittäminen. Nuoret toivovat myös parempia mahdollisuuksia vaikuttaa ja tulla kuulluiksi kunnan päätöksenteossa.

Hyvinvointisuunnitelmassa on tärkeää huomioida nuorten toiveet yhteisistä kohtaamispaikoista, liikunnasta, harrastuksista ja terveyspalveluista sekä vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Lisäksi nuorille suunnattua tiedottamista hyvinvointialueen palveluista tulee selkeyttää.

5 Hyvinvointi-indikaattorien tarjoama hyvinvointitieto

Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja vuodesta 1990 alkaen. Sotkanet on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämä palvelu.

Alue, väestö ja elinolot (tiedot haettu Sotkanetista 2.7.2026)

Indikaattori	Alue	2023	2024	2025
0 - 17-vuotiaat, % väestöstä info ind. 1065	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	21,8	21,6	21,1
	Halsua	16,1	16,4	16,1
	Lestijärvi	18,6	18,0	17,7
	Toholampi	21,3	21,7	20,4
0 - 17-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2040 (laskettu 2024) info ind. 814	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue		17,6	
	Halsua		13,8	
	Lestijärvi		15,8	
	Toholampi		15,7	
18 - 64-vuotiaat, % väestöstä info ind. 206	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	53,5	53,5	53,5
	Halsua	46,9	45,8	45,7
	Lestijärvi	47,7	46,3	45,3
	Toholampi	48,5	47,2	47,3
18 - 64-vuotiaat, % väestöstä, väestöennuste 2040 (laskettu 2024) info ind. 811	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue		55,6	
	Halsua		46,0	
	Lestijärvi		44,6	
	Toholampi		49,8	
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä info ind. 1068	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	24,7	25,0	25,3
	Halsua	37,0	37,8	38,2
	Lestijärvi	33,7	35,6	37,0
	Toholampi	30,2	31,1	32,4
65 vuotta täyttäneet, % väestöstä, väestöennuste 2040 (laskettu 2024) info ind. 760	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue		26,9	
	Halsua		40,2	
	Lestijärvi		39,6	
	Toholampi		34,5	
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä info ind. 3262	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	5,5	6,2	6,0
	Halsua	4,3	7,5	5,1
	Lestijärvi	14,7	10,2	9,3
	Toholampi	6,4	9,0	9,0
	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	17,8	16,0	

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistäinfo ind. 5387	Halsua	11,6		
	Lestijärvi		13,5	
	Toholampi	17,6	14,8	
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioituinfo ind. 5663	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	117,7	114,0	
	Halsua	121,5	116,9	
	Lestijärvi	122,2	123,0	
	Toholampi	134,3	139,6	
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista info ind. 3071	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	3,5	3,7	3,8
	Halsua	4,2	5,4	5,2
	Lestijärvi	3,2	2,4	2,5
	Toholampi	2,5	3,4	4,6
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä info ind. 237	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	38,9	39,0	39,1
	Halsua	40,0	42,9	42,5
	Lestijärvi	42,7	38,0	39,8
	Toholampi	37,6	39,4	38,9

Tulosten tarkastelua

Lestijärven keskeisin hyvinvointihaaste liittyy väestörakenteeseen. Lasten ja työikäisten määrän jatkuva väheneminen sekä ikääntyneiden osuuden nopea kasvu muuttavat palvelutarpeita ja lisäävät väestöllistä huoltosuhdetta tulevana vuosina. Väestöennuste osoittaa kehityksen jatkuvan myös pitkällä aikavälillä.

Toisaalta kunnassa on useita hyvinvointia tukevia vahvuuksia. Rakennetyöttömyys on vähäistä, ja nuorten syrjäytymisriski on hyvinvointialueen keskiarvoa alhaisempi. Ikääntyneiden kotona asumista tuetaan aktiivisesti omaishoidolla, mikä kertoo toimivista palveluratkaisuista.

Keskeisiä kehittämiskohteita ovat työikäisen väestön hyvinvoinnin ja työkyvyn tukeminen, ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitäminen, omaishoitajien jaksamisen tukeminen sekä lasten, nuorten ja työikäisten määrän vahvistamiseen tähtäävät pitkäjänteiset elinvoima- ja vetovoimatoimet. Ikääntyvän väestön palvelutarpeisiin varautuminen muodostuu tulevina vuosina yhdeksi kunnan keskeisimmistä hyvinvointipoliittisista tehtävistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa (2.7.2026)

Indikaattori	Alue	2023	2024	2025
Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %info ind. 468	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	62		29
	Halsua	100		100
	Lestijärvi	0		
	Toholampi	100		0
HYTE-kerroin, 0 - 100info ind. 5340	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue			
	Halsua	28	36	48
	Lestijärvi	39	63	61
	Toholampi	58	61	62
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötäinfo ind. 5333	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	75	75	100
	Halsua	0	0	100
	Lestijärvi	0	0	
	Toholampi	100	100	100
Terveydenedistämisasiivisuus kunnassa - TEA, pistemääräinfo ind. 3675	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue			
	Halsua	43	48	
	Lestijärvi	43	50	
	Toholampi	61	62	
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle, % tiedot toimittaneista alueen kunnistainfo ind. 5144	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	38		71
	Halsua	0		0
	Lestijärvi	0		
	Toholampi	0		100

Tulosten tarkastelua

Lestijärven HYTE-kertoimessa tapahtui merkittävä muutos vuosien 2023 ja 2024 välillä. HYTE-kerroin nousi 39 pisteestä 63 pisteeseen. Vuonna 2025 kerroin oli 61 pistettä. HYTE-kerroin kuvaa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa sekä väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä tapahtunutta muutosta. Siksi kertoimen kehitystä tulee tarkastella erillään muista hyvinvointikertomuksen indikaattoreista.

Lestijärven HYTE-työn toimintaa kuvaavissa indikaattoreissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Terveydenedistämisasiivisuutta kuvaava TEA-pistemäärä nousi 43 pisteestä 50 pisteeseen. Kouluympäristön terveellisuuden, turvallisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin

edistämiseen liittyvä tarkastus on toteutunut Lestijärvellä 100-prosenttisesti vuosina 2023–2025. Nämä kuvaavat kunnan HYTE-työn toteutuneita toimintatapoja.

Samanaikaisesti HYTE-työn rakenteissa on edelleen puutteita. Ennakoarvioinnin käyttöä koskeva tulos on ollut Lestijärvellä 0 prosenttia, eikä väestöryhmien välisten terveyserojen raportointia valtuustolle ole aineiston mukaan toteutettu. Myös laajoihin terveystarkastuksiin liittyvän opettajan kirjallisen arvion hyödyntämisessä tulos on ollut 0 prosenttia. HYTE-työtä koordinoivasta erikseen nimetystä asiantuntijasta ei ole Lestijärven osalta vuoden 2025 tietoa.

Lestijärven vahvuutena voidaan pitää myönteistä kehityssuuntaa. Kunnanhallitus perusti 10.12.2025 (§ 232) hyvinvointityöryhmän valtuustokaudelle 2025-2029. Työryhmän tehtävänä on koordinoida kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, seurata hyvinvointitilastojen kehitystä sekä valmistella kunnan hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2026-2029. Työryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana toimii sivistys- ja hyvinvointijohtaja, jonka virasta 20 % on hyvinvointijohtajan työtä.

Tulevina vuosina painopisteen tulisi siirtyä hyvinvointityön rakenteiden edelleen vakiinnuttamiseen siten, että hyvinvointitieto, ennakkovaikutusten arviointi ja poikkihallinnollinen yhteistyö muodostavat kiinteän osan kunnan johtamista ja päätöksentekoa. Tämä vahvistaa edellytyksiä vastata ikääntyvän väestön, muuttuvan palvelutarpeen ja hyvinvointierojen tuomiin haasteisiin.

Tehdyt toimet kunnassa (2.7.2026)

Indikaattori	Alue	2023	2024	2025
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastusinfo ind. 5309	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	92	92	84
	Halsua			100
	Lestijärvi	100	100	100
	Toholampi	83	83	100
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluistainfo ind. 5396	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	44		58
	Halsua			100
	Lestijärvi	0		0
	Toholampi	40		0
Liikunnan edistäminen kunnassa - TEA, pistemääräinfo ind. 4094	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue		70	
	Halsua		37	
	Lestijärvi		64	
	Toholampi		58	

Oppilaalle on varattu yli 25 minuuttia kouluruuan syömiseen, % kouluistainfo ind. 6408	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	22		45
	Halsua			0
	Lestijärvi	0		0
	Toholampi	20		25

Tulosten tarkastelua

Lestijärven hyvinvointia tukevissa käytännön toimenpiteissä näkyy sekä vahvuuksia että kehittämiskohteita.

Kunnan selkeänä vahvuutena voidaan pitää kouluympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin järjestelmällistä arviointia. Tarkastukset toteutuvat säännöllisesti, mikä luo hyvän perustan turvalliselle oppimisympäristölle. Myös liikunnan edistämisen rakenteet ovat hyvällä tasolla ja tukevat kuntalaisten hyvinvointia eri ikäryhmissä.

Kehittämistarpeita ilmenee erityisesti kouluterveydenhuollon moniammatillisessa yhteistyössä sekä kouluruokailun järjestelyissä. Opettajan kirjallisen arvion hyödyntäminen laajoissa terveystarkastuksissa vahvistaisi oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin arviointia, ja ruokailuun varatun ajan tarkastelu voisi osaltaan tukea lasten ja nuorten terveyttä sekä koulupäivän hyvinvointia.

Kokonaisuutena tarkasteltuna Lestijärven käytännön hyvinvointityö rakentuu toimivien turvallisuusrakenteiden ja liikunnan edistämisen varaan. Seuraavassa kehittämisvaiheessa painopistettä olisi perusteltua siirtää moniammatillisen yhteistyön vahvistamiseen sekä lasten ja nuorten arjen hyvinvointia tukevien toimintamallien edelleen kehittämiseen

Hyvinvoinnin tila (2.7.2026)

Alla on indikaattorit, joista ei ole tietoa Lestijärveltä. Syy tiedon puuttumiseen on kouluterveyskyselyyn osallistuneiden ikäluokkien pienuus ja tietoturvan säilyminen. Tässä tarkastelussa hyvinvoinnin tilaa arvioidaan Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen tietojen perusteella. Hyvinvointialueen tulokset antavat yleiskuvan toimintaympäristön hyvinvoinnin kehityksestä, mutta yksittäisten ilmiöiden esiintyvyys Lestijärvellä voi poiketa alueellisesta keskiarvosta.

Indikaattori	Alue	2023	2024	2025
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 5680	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	11		
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 5682		10		

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 5681		9		
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 328		20		20
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 346		16		19
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 337		22		20
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4817		10		9
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 286		27		21
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3931		25		24
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3916		25		23
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 488		1		1
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 490		8		2
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 489		3		1
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-)info ind. 4890		18		12
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-)info ind. 4956		11		8
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)info ind. 4958		6		5
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-)info ind. 4957		9		5
Korkea positiivinen mielenterveys, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4715		6		9

Korkea positiivinen mielenterveys, % ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4716	7		8
Korkea positiivinen mielenterveys, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4717	9		9
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4834	8		8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 1514	7		6
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammattillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3928	3		2
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3913	1		0
Käyttänyt tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja vähintään kerran, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4823	4		4
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4730	8		9
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4731	27		22
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4732	5		6
Niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia syövät nuoret, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4725	95		
Niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia syövät nuoret, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4726	90		
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 3725	34		34
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3727	51		52
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3726	36		41
Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 3146	4		4
Pelaa rahapelejä viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3156	6		4

Pelaa rahapelejä viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3151		2		3
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukastainfo ind. 3113		5,8	6,2	7,2
Tervehampaiset 12-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistäinfo ind. 5022		49,1	56,2	58,1
Terveyttä edistäviä elintapoja - summaindikaattori, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2021-)info ind. 8		27		29
Terveyttä edistäviä elintapoja - summaindikaattori, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 9		13		13
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaistainfo ind. 289		5		5
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3935		19		13
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoistainfo ind. 3920		12		7
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4811		86		85
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)info ind. 4700		68		70
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4701		70		66
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-)info ind. 4702		68		69
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 13 - 16-vuotiaillainfo ind. 3235		27,1	25,3	

Tulosten tarkastelua

Hyvinvointialueen tiedot osoittavat, että lasten ja nuorten hyvinvointi on kokonaisuutena melko hyvä, mutta samalla useat ilmiöt edellyttävät jatkuvaa seuranta ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Erityisesti nuorten mielenterveys, osallisuuden kokemukset, riittämätön uni, nikotiinituotteiden käyttö sekä ylipaino muodostavat keskeisiä hyvinvointia heikentäviä tekijöitä.

Myönteistä kehitystä näkyy lasten elämään tyytyväisyydessä, päihteiden käytön vähentymisessä, koulukiusaamisen lievässä vähenemisessä, fyysisen väkivallan kokemusten vähentymisessä sekä suun terveyden paranemisessa.

Lestijärven näkökulmasta hyvinvointialueen tulokset tukevat aiemmissa tarkasteluissa esiin nousseita kehittämistarpeita. Väestön ikääntymisen rinnalla kunnassa on tärkeää panostaa lasten, nuorten ja työikäisten hyvinvointiin, vahvistaa osallisuutta, tukea mielenterveyttä ja terveellisiä elintapoja sekä ehkäistä hyvinvointierojen kasvua. Koska kuntakohtaisia tietoja ei ole käytettävissä kaikista indikaattoreista, hyvinvointialueen kehitystä on perusteltua hyödyntää suuntaa antavana tietopohjana kunnan hyvinvointityön suunnittelussa ja arvioinnissa.

Alla on indikaattorit, joista on saatavilla tieto myös Lestijärveltä.

Indikaattori	Alue	2023	2024	2025
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakykyinfo ind. 5477	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	44,5	43,1	38,3
	Halsua	57,1	55,6	27,3
	Lestijärvi		90,0	50,0
	Toholampi	44,4	51,1	43,6
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakykyinfo ind. 5478	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	46,4	44,4	41,5
	Halsua	40,0	50,0	50,0
	Lestijärvi			50,0
	Toholampi	43,6	42,1	29,3
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukastainfo ind. 3114	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	31,6	36,8	30,9
	Halsua	7,9	12,2	12,3
	Lestijärvi	22,0	10,5	16,8
	Toholampi	22,1	12,5	13,1
Sairastavuusindeksi, ikävakioituinfo ind. 5641	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	104,7	101,4	
	Halsua	99,5	95,3	
	Lestijärvi	118,3	114,2	
	Toholampi	86,6	89,8	
Tapaturmaindeksi, ikävakioituinfo ind. 5653	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	115,3	125,7	
	Halsua	97,2	86,9	
	Lestijärvi	114,9	119,3	
	Toholampi	93,4	93,9	

Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 16-vuotiailla ind. 3693	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	7,4	7,3	
	Halsua	19,4	18,8	
	Lestijärvi	18,4	13,6	
	Toholampi	7,7	6,3	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla ind. 3231	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	22,3	23,7	
	Halsua	39,4		
	Lestijärvi	33,3		
	Toholampi	23,3	28,2	
Ylipainon (ml. lihavuus) yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla ind. 3233	Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	24,8	25,7	
	Halsua	48,5	51,1	
	Lestijärvi	52,9	45,9	
	Toholampi	23,2	20,7	

Tulosten tarkastelua

Lestijärven hyvinvoinnin tilassa korostuu erityisesti väestön terveyteen ja lasten elintapoihin liittyviä kehittämistarpeita. Sairastavuus on hyvinvointialueen keskiarvoa korkeampi, ja lasten ylipaino on erityisesti alakouluikäisillä selvästi yleisempää kuin alueella keskimäärin. Myös lasten fyysisessä toimintakyvyssä on edelleen kehitettävää, vaikka myönteistä kehitystä on jo tapahtunut.

Toisaalta useat indikaattorit osoittavat myös myönteistä kehitystä. Lasten fyysinen toimintakyky on parantunut, 2–16-vuotiaiden ylipaino on vähentynyt, sairastavuusindeksi on laskenut hieman ja turvallisuutta kuvaavat indikaattorit ovat pysyneet melko vakaina. Hyvinvointialueen tiedot viittaavat lisäksi siihen, että lasten elämään tyytyväisyys on korkealla tasolla ja päihteiden käyttö on vähentynyt.

Hyvinvoinnin edistämisessä keskeisiä painopisteitä ovat lasten ja nuorten liikunnan lisääminen, terveellisten elintapojen tukeminen, ylipainon ehkäisy, mielenterveyden vahvistaminen sekä toimintakyvyn ylläpitäminen kaikissa ikäryhmissä. Ikääntyvän väestön korkea sairastavuus korostaa ennaltaehkäisevien palvelujen, liikunnan ja kuntouttavien toimintamallien merkitystä osana kunnan hyvinvointityötä.

6 Alueellinen hyvinvointityö paikallisen hyvinvointityön lähtökohtana

Soiten alueellinen hyvinvointisuunnitelma on koottu huomioiden alueen kunnat, järjestöt ja muut alueen HYTE-toimijat. Kevään 2025 HYTE-neuvotteluissa käytiin alustavat keskustelut HYTE-painopisteistä, minkä jälkeen toteutettiin työpajoja ja kyselyitä HYTE-painopisteistä ja toimenpiteistä painopisteiden edistämiseksi. Soiten vaikuttamistoimielimiltä pyydettiin myös lausunnot hyvinvointisuunnitelmasta. Lisäksi toteutettiin väestölle suunnattu HYTE-keskustelu ja hyödynnettiin hyvinvointikertomuksen tietoja. Suunnitelmaa kootessa huomioitiin etenkin valtioneuvoston hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 periaatepäätös sekä toimeenpanosuunnitelma. (Soiten hyvinvointisuunnitelma, s. 4.)

Soiten alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat

- terveelliset elintavat
- mielen hyvinvointi
- osallisuus ja yhteisöllisyys
- arjen turvallisuus.

Lisäksi erityishuomiona on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen ja HYTE-kertoaminen edistäminen.

Soiten HYTE-työryhmän toivomus on, että kunnat valitsisivat edellä mainitut painopisteet myös oman hyvinvointityönsä painopisteiksi. Seuraavassa luvussa käydään läpi Soiten painopistealueet Lestijärven kunnan näkökulmasta eri elämänvaiheissa.

7 Lestijärven kunnan hyvinvointisuunnitelman tavoitteet, toimenpiteet, vastuutahot ja arviointi elämänvaiheittain

7.1 Lapset, nuoret ja lapsiperheet

7.1.1 Terveelliset elintavat

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky vahvistuu ja terveelliset elintavat lisääntyvät.	-Lisätään päivittäistä liikkumista koulupäivään: aktiiviset välitunnit, liikunnallisen elämäntavan edistäminen (Perusopetuslaki) -Aktiivisuuskyselyn toteuttaminen oppilaille loppuvuodesta ja keväällä	-Sivistystoimi: perusopetus- ja varhaiskasvatus, vapaa-aikatoimi - Liikkuva koulu ja MOVE! -hankkeen (Toholampi-Lestijärvi) hankekoordinaattori - Soite/kouluterveydenhoitaja	-Aktiivisten välituntien määrä - Aktiivisuus-kyselyiden tulokset
	Hyödynnetään MOVE!-tuloksia vuosittain oppilashuollon ja liikunnan suunnittelussa.	-Sivistystoimi: perusopetus -MOVE-hanke/ hankekoordinaattori -Soite/kouluterveydenhoitaja	MOVE-tulokset
	Ylläpidetään monipuolisia harrastusmahdollisuuksia ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia.	-Sivistystoimi: nuoriso- ja vapaa-aikatoimi -MOVE-hanke/hanke-koordinaattori -Seura- ja yhdistystoimijat	Toteutuneet ohjatut harrastukset ja kerhot sekä osallistujamäärät
	Vahvistetaan perheiden ravitsemus- ja elintapaneuvontaa neuvolassa ja kouluterveydenhuollossa.	-Tekninen toimi: ruokahuolto -Soite/kouluterveydenhoitaja	Hävikkiruoan määrä Tiedotusten määrä Kampanjat

7.1.2 Mielen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi sekä minäpystyvyy s ja toimijuus vahvistuvat	Vahvistetaan oppilashuollon matalan kynnyksen palveluja	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Soite/koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja -Kouluhyvinvoinnin asiantuntija	-Säännölliset Soiten lähipalvelut koululla -Oppilashuollon henkilöstön huomiot
	Ylläpidetään yhteisöllistä oppilashuoltoa ja hyvinvointitukea: kaveritaidot tunne- ja vuorovaikutustaidot	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Soite/koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja -Kouluhyvinvoinnin asiantuntija -Etsivä nuorisotyöntekijä	-Teemapäivien määrä
	Tunnistetaan yksinäisyys mahdollisimman varhain	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Soite/koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja -Kouluhyvinvoinnin asiantuntija -Etsivä nuorisotyöntekijä	-Yhteydenottojen määrä -Koulun oma kiusaamiskysely vuosittain
	Tuetaan lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Koulun oppilaskunnat -Nuorisovaltuusto	-Lasten ja nuorten osallistumismahdollisuuksien ja kuulemisten määrä -Toteutettujen kyselyiden, työpajojen ja muiden osallistamismenetelmien määrä -Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen ja osallistuneiden nuorten määrä -Lasten ja nuorten kokemus omista vaikuttamismahdollisuuksistaan (kyselyt)
	Säännölliset yhteisöllisen oppilashuollon palaverit (4 kertaa / vuosi)	-Sivistystoimi: oppilashuollon henkilöstö -Soite/oppilashuollon henkilöstö	Kokoontumiskerrat/lukuvuosi

7.1.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Lapset, nuoret ja lapsiperheet kokevat kuuluvansa yhteisöön ja voivat vaikuttaa omaan elinympäristöönsä	Kehitetään nuorisovaltuuston ja lasten vaikuttamismahdollisuuksia	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus, nuorisotoimi -nuorisovaltuusto -seurakunta	-kokousten määrä -aloitteiden ja asioiden toteutuminen sekä koettu mahdollisuus vaikuttaa
	Otetaan lapset ja nuoret mukaan kunnan ja koulun kehittämiseen	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi -Kunnan yleishallinto -Nuorisovaltuusto	-Osallistumis- ja kuulemistilaisuuksien määrä -Toteutettujen oppilas- ja nuorisokyselyiden määrä -Lasten ja nuorten kehittämisohjelmien määrä
	Tuetaan harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa	-Sivistystoimi: nuoriso- ja vapaa-aikatoimi -Yhdistys- ja järjestötoimijat -Seurakunta	- Edulliset/ilmaiset liikuntapaikat
	Vahvistetaan kodin ja koulun/varhaiskasvatuksen yhteistyötä	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus	-Toimiva viestintä - Vanhempainiltojen/-varttien määrä
	Kehitetään perheille yhteisiä kohtaamis- ja toimintamahdollisuuksia	-Sivistystoimi: nuoriso- ja vapaa-aikatoiminta -Seurakunta -Tekninen toimi	-Perheille järjestettyjen yhteisten tapahtumien ja toimintojen määrä / vuosi -Perheiden toiveiden ja ehdotusten määrä sekä niiden huomioiminen toiminnan suunnittelussa - Yhteistyössä järjestettyjen perhe-toimintojen määrä (kunta, yhdistykset, seurakunta, muut toimijat)
	Oppilaskuntien aktiivinen toiminta	-Sivistystoimi: perusopetus	-Järjestettyjen tapahtumien määrä -Kokousten määrä

7.1.4 Arjen turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Lapsilla ja nuorilla on turvallinen kasvu-, oppimis- ja vapaa-ajan ympäristö	Vahvistetaan kiusaamisen ehkäisyn toimintamalleja	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi -Soite / opiskeluhoito	-Kiusaamista ja häirintää kokeneiden osuus -Yksinäisyyttä kokevien osuus
	Toteutetaan paikallista kiusaamiskyselyä	-Sivistystoimi: perusopetus	-Kiusaamiskyselyn tulokset
	Parannetaan koulumatkojen turvallisuutta	-Tekninen toimi -Liikennöitsijä	-Pysäkkien määrä -Havaittujen puutteiden korjausaste -Palaute koulukuljetuksista
	Puututaan varhain väkivaltaan ja riskikäyttäytymiseen	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Soite/koulukuraattori -Kouluhuvinvoinnin asiantuntija	-Huolen puheeksi ottamisten ja varhaisen tuen toimenpiteiden määrä -Moniammatillisten kokousten määrä

7.2 Nuoret aikuiset ja työikäiset

7.2.1 Terveelliset elintavat ja työkyky

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Nuorten aikuisten ja työikäisten terveys, toimintakyky ja työkyky vahvistuvat	Matalan kynnyksen liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien lisääminen	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Järjestöt ja liikuntaseura	-Ryhmien määrä
	Elintapaohjaus: liikunta, ravitsemus, uni ja päihteet	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Liikuntaneuvonta -Soite/kouluterveydenhoitaja	-Kampanjat -Kouluterveyskyselyn tulokset -Liikuntaneuvontaan osallistuvien määrä
	Nuorten aikuisten haasteiden varhainen tunnistaminen ja ohjaus hyvinvointia tukeviin palveluihin	-Sivistystoimi: vapaa-aika ja nuorisotoimi -Soite/koulukuraattori -Etsivä nuorisotyö -Oppilaitokset	-Etsivän nuorisotyön raportit

	Opiskelijoiden, työnhakijoiden ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten aikuisten tavoittaminen	-Sivistystoimi: etsivä nuorisotyö -Kouluhuvinvoinnin asiantuntija	-Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä - Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista info ind. 3071
	Yhteistyö työterveyden, etsivän nuorisotyön, Soiten, kunnan ja järjestöjen välillä	-Työterveys -Sivistystoimi: etsivä nuorisotyö -Soite -Yhdistykset ja järjestöt	-Moniammatillisten kokoontumisten määrä

7.2.2 Mielen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
	Yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy	-Sivistystoimi: kulttuuritoimi, vapaa-aikatoimi -Soite -Seurakunta -Järjestöt ja yhdistykset	-Vertaisryhmien määrä -Avointen tilaisuuksien määrä
	Nuorille aikuisille suunnattu yhteisöllinen toiminta	-Seurakunta -Järjestöt -Nuorisotoimi	- Tapahtumien/toimintojen määrä -Hyvinvointikyselyn tulokset
	Ehkäisevä päihdetyö	-Sivistystoimi -Monialainen työryhmä -Soite -Järjestöt ja seuratoiminta	-ept-tilaisuudet ja -informaatio

7.2.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Nuoret aikuiset ja työikäiset kokevat Lestijärven	Kehitetään nuorille aikuisille suunnattuja harrastus- ja vapaa-ajan mahdollisuuksia	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi ja kulttuuritoimi -Järjestöt ja seurakunta	-Toteutunut toiminta - Hyvinvointikyselyn tulokset

omakseen ja osallistuvat aktiivisesti yhteisön toimintaan	Tuetaan kylä- ja yhdistystoimintaa	-Sivistystoimi: kulttuuritoimi, vapaa-aikatoimi -Kyläyhdistykset/nuorisoseurat	-Avustuksen määrä/€
	Osallistuva budjetointi	-Kunnan yleishallinto	-Toteutuneet toimenpiteet
	Tarjotaan laadukkaita asuntoja	-Kunnan tekninen toimi	-Asuntojen määrä ja vuokrausaste
	Kannustetaan muualla opiskelevia ja työskenteleviä nuoria aikuisia säilyttämään yhteys kotikuntaan, etätyömahdollisuudet	-Kunnan yleishallinto -Tekninen toimi	-Etätyöpisteiden määrä ja käyttöaste -Kunnan asukaskehitys nuorten aikuisten ikäryhmässä

7.2.4 Arjen turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Nuorten aikuisten ja työikäisten arki on turvallista	Päihteiden käytön ehkäisy ja varhainen puuttuminen	-Sivistystoimi -Yhteistyö Ehytin kanssa -Soite -Työterveys -Etsivä nuorisotyö -Seurakunta	-Yhteistyön määrä -ept-tilaisuudet ja -informaatio
	Turvallisen asumisen tukeminen	-Tekninen toimi	- Asiakaspalaute - Työntekijöiden havainnot
	Turvallisten vapaa-ajan ympäristöjen ja yhteisöjen vahvistaminen	- Tekninen toimi – Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Poliisi	- Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukastainfo ind. 3114 -Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukastainfo ind. 3113 -tapaturmaindeksi

7.3 Ikäihmiset

7.3.1 Terveelliset elintavat ja toimintakyky

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Ikäihmisten toimintakyky säilyy mahdollisimman hyvänä ja kotona asuminen mahdollistuu turvallisesti	Järjestetään ikääntyneille liikuntaryhmiä	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Suomenselän kansalaisopisto -Liikuntaneuvoja (hanke)	-Liikuntaohjausten ja osallistujien määrä
	Tehostetaan kaatumisen ehkäisyä	-Tekninen toimi -Soite	- Hiekoitus - Esteettömyys - Teiden kunto
	Vahvistetaan ravitsemuksen seurantaa, ehkäisevä päihdetyö	- Sivistystoimi: yhteistyö Ehytin kanssa -Soite -Seura- ja yhdistystoimijat, kuten eläkeliitto	ept-tilaisuudet ja -informaatio

7.3.2 Mielen hyvinvointi

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Ikäihmisten yksinäisyys vähenee ja mahdollisuudet mielekkääseen toimintaan lisääntyvät.	Kehitetään senioritoimintaa ja kohtaamispaikkoja	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Tekninen toimi -Seura- ja yhdistystoimijat -Seurakunta	-Senioreille suunnattujen tapahtumien ja osallistujien määrä -Kohtaamispaikkojen määrä
	Tuetaan vapaaehtoistoimintaa	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi, kulttuuritoimi -Seura- ja yhdistystoimijat -Seurakunta	-Yhteistyön määrä vapaaehtoistoimijoiden kanssa
	Järjestetään digitukea	-Sivistystoimi -Kaustisen seutukunta -Soite	-Digitukitapahtumien ja ohjausten määrä
	Kehitetään sukupolvien välistä toimintaa	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Seura- ja yhdistystoimijat -Soite	-Tapahtumien ja osallistujien määrä

	Tarjotaan mahdollisuuksia harrastamiseen ja yhdessäoloon	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi, kulttuuritoimi -Seura- ja yhdistystoimijat -Seurakunta -Suomenselän kansalaisopisto	-Tapahtumien ja osallistujien määrä -Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuus
--	--	---	---

7.3.3 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Ikäihmiset ovat aktiivisia toimijoita ja kokevat kuuluvansa yhteisöön.	Kehitetään senioritoimintaa	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Seura- ja yhdistystoimijat -Seurakunta -Soite	-Senioritoiminnan määrä
	Järjestetään kohtaamispaikkoja ja yhteistä toimintaa.	-Tekninen toimi -Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Seura- ja yhdistystoimijat -Seurakunta	-Kohtaamispaikkojen ja toiminnan määrä
	Tuetaan vapaaehtoistoimintaa	-Sivistystoimi: vapaa-aikatoimi -Seura- ja yhdistystoimijat -Seurakunta	-Yhteistyön määrä vapaaehtoistoimijoiden kanssa
	Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua kunnan toimintaan ja päätöksentekoon	-Kunnan yleishallinto -Sivistystoimi	-Osallisuusiltojen määrä -Kyselyihin vastanneiden määrä
	Lisätään sukupolvien välistä toimintaa	-Sivistystoimi: perusopetus ja varhaiskasvatus -Seura- ja yhdistystoimijat -Soite	-Tapahtumien ja osallistujien määrä

7.3.4 Arjen turvallisuus

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutahot	Arviointimittarit
Ikäihmiset voivat asua kotona turvallisesti ja	Vahvistetaan omaishoitajien tukipalveluja	-Sivistystoimi yhteistyössä Soiten kanssa	- Yhteistyötapaamisten määrä

saada tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti	Kehitetään kotona asumisen turvallisuuspalveluja	-Tekninen toimi -Soite	-Avustusten ja neuvonnan kävijämäärät
	Huolehditaan palvelujen saavutettavuudesta	-Kunnan viestintä -Soiten viestintä	-Viestinnän tavoitettavuus -Somealustojen kävijämäärät
	Parannetaan tiedonsaantia tarjolla olevista palveluista	-Kunnan viestintä	-Viestinnän tavoitettavuus -Somealustojen kävijämäärät ikäryhmittäin

8 Hyvinvointisuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat

Maakunnalliset suunnitelmat ja strategiat

- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten lasten ja nuorten alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten opiskeluhoitosuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten alueellinen ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026-2029
- Keski-Pohjanmaan kulttuurihyvinvointisuunnitelma
- Keski-Pohjanmaan järjestöstrategia 2030

Lestijärven kunnan suunnitelmat ja strategiat

- [Lestijärven kunnan liikuntastrategia 2021–2026](#)
- [Lestijärven kunnan koulupoissaoloihin liittyvä toimintasuunnitelma](#)
- [Lestijärven kunnan perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma](#)
- [Suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustietokustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista Lestijärvi 2025](#)
- [Lestijärven koulun suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä](#)
- [Lestijärven kunnan opiskeluhoitosuunnitelma](#)
- [Kulttuurikasvatussuunnitelma – Lestiltä saa elämään sekä juuret että siivet!](#)
- [Kulttuurikasvatussuunnitelman vuosikello koulu](#)
- [Lestijärven kunnan ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026-2029](#)

9 Yhteenveto ja katsaus tulevaisuuteen

Lestijärven hyvinvointisuunnitelman 2026–2029 keskeisenä tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta, osallisuutta ja kunnan elinvoimaa. Hyvinvointityö perustuu hyvinvointikertomukseen, kuntalaisten ja nuorten hyvinvointikyselyihin, kuntastrategiaan sekä Soiten alueellisiin tavoitteisiin ja tietoon.

Lestijärven vahvuuksia ovat turvallinen ja luonnonläheinen elinympäristö, yhteisöllisyys, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet sekä kuntalaisten kokonaisuutena hyväksi kokemaa hyvinvointia. Myös HYTE-työssä on tapahtunut myönteistä kehitystä, mistä kertovat HYTE-kertoimen nousu ja terveydenedistämisaktiivisuuden paraneminen. Kouluympäristöjen turvallisuuden ja terveellisuuden järjestelmällinen arviointi sekä liikunnan edistämisen rakenteet ovat käytännön hyvinvointityön vahvuuksia.

Merkittävin pitkän aikavälin haaste on väestörakenteen muutos: lasten ja työikäisten määrä vähenee ja ikääntyneiden osuus kasvaa. Tulevien vuosien keskeisiä painopisteitä ovat lasten ja nuorten liikunnan ja terveellisten elintapojen vahvistaminen, mielenterveyden ja osallisuuden tukeminen, työikäisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen sekä ikääntyneiden toimintakyvyn, kotona asumisen ja omaishoitajien jaksamisen tukeminen.

Tulevaisuudessa Lestijärven hyvinvointityössä korostuu ennaltaehkäisevän ja poikkihallinnollisen työn merkitys. Hyvinvointitiedon, ennakko- ja vaikutusten arvioinnin sekä kuntalaisten osallistumisen tulee muodostaa kiinteä osa kunnan johtamista ja päätöksentekoa. Samalla on tärkeää vahvistaa lasten, nuorten ja työikäisten hyvinvointia sekä kunnan veto- ja pitovoimaa, jotta väestörakenteen muutokseen voidaan vastata pitkäjänteisesti.

Keskeisiä tulevaisuuden tehtäviä ovat ikääntyvän väestön kasvaviin palvelutarpeisiin varautuminen, sairastavuuden ehkäiseminen, liikunnan ja toimintakyvyn tukeminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen. Tavoitteena on, että Lestijärvi säilyy turvallisena, yhteisöllisenä, hyvinvoivana ja elinvoimaisena kuntana, jossa eri-ikäisillä kuntalaisilla on mahdollisuus hyvään ja aktiiviseen arkeen.